

Direktør kriminalomsorgsregion
Direktør KRUS
Direktør KITT

Nr.
KSF 4/2011

Vår ref:
201102741 /TRH

Dato:
31.10.2011

Tre forskrifter om fengselsbetjentutdanningen

1 Innledning

Forskrift som delegerer myndighet til å gi regler om fengselsbetjentutdanningen, forskrift om aspiranter i kriminalomsorgen (aspirantforskriften) og eksamensforskrift for fengselsbetjentutdanningen (eksamensforskriften) er alle ledd i fornying av regelverket og godkjenning av Fengselsskolen som høyskoleutdanning.

Delegeringsforskriften er gitt av Justisdepartementet, de to øvrige av Kriminalomsorgens sentrale forvaltning. Delegeringsforskriften har allerede trådt i kraft, mens aspirantforskriften og eksamensforskriften trer i kraft 1. januar 2012.

Forskriftene finner du på Lovdata (www.lovdata.no) eller kriminalomsorgens hjemmeside (www.kriminalomsorgen.no).

Som ledd i arbeidet med å akkreditere Fengselsskolen som høyskole, er det også behov for en forskrift om delvis innlemming av KRUS under universitets- og høyskoleloven. Forskriften er nærmere omtalt under pkt. 3.

2 Nærmere om forskriftene

2.1 Delegeringsforskrift

Ved forskrift 23. juni 2011 nr. 853 endret Justisdepartementet forskrift til lov om straffegjennomføring § 2-2 som tidligere lød slik:

“For å bli fast tilsatt som fengselsbetjent kreves det at den tilsatte har gjennomgått og bestått Fengselsskolen. Regionalt nivå kan dispensere fra dette kravet i særlige tilfeller. Kriminalomsorgens sentrale forvaltning kan gi nærmere regler om opptak av aspiranter til Fengselsskolen og innholdet i opplæringen.”

Bestemmelsen er endret for å presisere at Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (KSF) har myndighet til å gi forskrift og ikke bare retningslinjer om fengselsbetjentutdanningen. Etter endringen har Kriminalomsorgens sentrale forvaltning gitt forskrift om aspiranter i kriminalomsorgen (se pkt. 2.2) og forskrift om eksamen for fengselsbetjentutdanningen (se pkt. 2.3).

Departementet har også opphevet adgangen til å dispensere fra utdanningskravet. Etter at kvaliteten på fengselsbetjentutdanningen nå høynes, vil det etter departementets syn ikke være aktuelt å dispensere fra kravet ved fast tilsetting som fengselsbetjent.

Etter endringen lyder forskrift til lov om straffegjennomføring § 2-2 slik:

”For å bli fast tilsatt som fengselsbetjent kreves det at den tilsatte har gjennomgått og bestått en nærmere fastsatt fengselsbetjentutdanning. Kriminalomsorgens sentrale forvaltning gir forskrift om opptak av aspiranter og innholdet i utdanningen, herunder avleggelse og gjennomføring av eksamen og prøver.”

Forskriften har allerede trådt i kraft.

2.2 Aspirantforskriften

Kriminalomsorgens sentrale forvaltning ga 30. september 2011 forskrift om aspiranter i kriminalomsorgen. Aspirantforskriften avløser reglement for aspirantutvelgelse og aspirantopplæring i fengselsvesenet fastsatt av Justisdepartementet 12. desember 1958 og reglement for Fengselsskolen fastsatt av Fengselsstyret 8. august 1959.

De tidligere reglementene inneholdt regler om utvelgelse, opplæring, tilsetting, oppsigelse mv. og økonomiske vilkår. Aspirantreglementet må ses i sammenheng med reglement for Fengselsskolen. Dette reglementet inneholdt særlig regler om undervisningen ved Fengselsskolen. Reglementene var gamle og utdaterte.

Aspirantforskriften viderefører langt på vei de prinsippene som gjelder for dagens fengselsbetjentutdanning: Aspirantopptak for landsdekkende rekruttering, toårig utdanning med teori og praksis, full lønn under utdanning og ett års pliktjeneste etter fullført utdanning.

Aspirantforskriften inneholder ni kapitler. Kapittel 1 har regler om virkeområde, definisjoner og kvalifikasjonskrav. Nytt er særlig § 3 første ledd bokstav b) om at søkerne må ha fylt 20 år i opptaksåret. Nytt er også § 3 første ledd bokstav c) som åpner for at søkere som er 25 år eller eldre i opptaksåret, og som ikke har generell studiekompetanse, kan få vurdert om de er kvalifiserte på grunnlag av realkompetanse. I tillegg må fagene norsk, engelsk og samfunnslære dokumenteres på nivå tilsvarende generell studiekompetanse. Bakgrunnen for regelen i bokstav c) er NOKUTs krav til kompetanse for opptak til høyskolestudium.

Også klagereglene i forskriften § 22 fjerde ledd er nye. I dag er ordningen at aspiranten kan påklage vedtak om ordensstraff, oppsigelse, suspensjon og avskjed til Kriminalomsorgens sentrale forvaltning. Det er hensiktsmessig at kriminalomsorgens sentrale tilsettingsråd behandler slike klager fra aspiranter, på samme måte som klager fra øvrige tjenestemenn i kriminalomsorgen, jf. personalreglement for embets- og tjenestemenn i kriminalomsorgen § 19 nr. 2.

Kapittel 2–4 inneholder regler som beskriver blant annet rutiner for kunngjøring, opptaksprosedyrer og tilsetning av aspiranter. Det er presisert at aspirantene er i et tilsetningsforhold under hele utdanningen. Vi gjør særlig oppmerksom på endringen i § 10 bokstav c) hvor “leder på lokalt nivå” erstatter “fengselsleder eller annen representant for administrasjonen lokalt”. Dette innebærer blant annet at leder for fengsel eller friomsorgskontor kan oppnevnes som medlem av aspirantnemnda.

Kapittel 5 inneholder regler om organisering av opplæringen, kapittel 6 regler om tjenestens opphør, ordensstraff, avskjed m.m., kapittel 7 regler om arbeidstid, medbestemmelse, permisjoner, uniform og økonomi og kapittel 8 regler om plikttjeneste.

Vi gjør særlig oppmerksom på bestemmelsen i forskriften § 36 som regulerer overgangen fra plikttjeneste til ordinær tjeneste og opphør av tilsetningsforholdet etter endt plikttjeneste. En pliktårsbetjent som ikke har fått fast eller midlertid tilsetningsforhold i løpet av plikttjenesten, skal som utgangspunkt fratreges stillingen. På den annen side er det et klart mål for arbeidsgiver at alle pliktårsbetjentene får et fast tilsetningsforhold i kriminalomsorgen, jf. forskriften § 1. Arbeidsgiver på tjenestestedet skal derfor bidra aktivt ved blant annet å gi pliktårsbetjentene informasjon om ledige stillinger i kriminalomsorgen.

Kapittel 9 inneholder regler om fullmakt for Kriminalomsorgens sentrale forvaltning til å fastsette utfyllende regler (§ 37) og regler om ikraftsetting og oppheving av nåværende aspirantreglement og reglement for Fengselsskolen (§ 38).

Forskriften trer i kraft 1. januar 2012.

2.3 Eksamensforskriften

Eksamensregler for fengselsbetjentutdanningen var tidligere regulert i retningslinjer gitt av KRUS. Som ledd i akkreditering av fengselsbetjentutdanningen, fastsatte Kriminalomsorgens sentrale forvaltning 23. juni 2011 eksamensregler som er tilpasset reglene i universitets- og høyskoleloven. Dette innebærer blant annet at eksamensreglene er gitt som forskrift, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 syvende ledd.

Som rettesnor for forskriften har vi benyttet malen for eksamensforskrift ved universitets- og høyskoler. Men det har vært behov for tilpasninger da aspirantene som nevnt er tilsatt som tjenestemenn, jf. blant annet forskriften § 20 om oppsigelse av aspirant som har strøket to ganger.

Nytt er blant annet innføring av klagenemnd som skal behandle klage over formelle feil ved eksamen, jf. forskriften §§ 12 og 22. Klagenemnda skal ifølge forskriften ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. Leder og varamedlem for leder skal ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være aspiranter.

KRUS kan fastsette utfyllende bestemmelser til forskriften, jf. § 23.

3 Forskrift om delvis innlemming av KRUS under universitets- og høyskoleloven

Justisdepartementet har søkt om å få akkreditert fengselsbetjentutdanningen ved KRUS som høyere utdanning etter universitets- og høyskoleloven. Søknad om akkreditering er nå til behandling av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT).

En akkreditering av fengselsbetjentutdanningen som høyere utdanning innebærer at hele universitets- og høyskoleloven kommer til anvendelse på KRUS. Det foreligger imidlertid særlige forhold ved KRUS som tilsier at dette er lite hensiktsmessig, og at bare deler av lovens bestemmelser bør komme til anvendelse på KRUS. Universitets- og høyskoleloven § 1-2 tredje ledd åpner for at Kongen kan fastsette unntak for enkelte deler av loven. Slike unntak er i dag blant annet fastsatt i forskrift for Politihøgskolen og Forsvarets høyskoler.

Kunnskapsdepartementet er ansvarlig for forskriften og har tidligere sendt utkast om delvis innlemming på høring. Justisdepartementet vil senere komme tilbake med nærmere informasjon om arbeidet med forskriften.

4 Avslutning

Med aspirantforskriften og eksamensforskriften har vi fått et moderne regelverk for fengselsbetjentutdanningen som er tilpasset tilsvarende regelverk for høyskolene. Aspirantene er imidlertid tilsatte tjenestemenn, noe som krever enkelte tilpasninger i regelverket. Ved å være student ved KRUS blir aspiranten også tilsatt i kriminalomsorgen, slik at bestemmelser i tjenestemannsloven, arbeidsmiljøloven, forvaltningsloven, straffegjennomføringsloven mv. kommer til anvendelse. Disse reglene passer ikke godt med en del av universitets- og høyskolelovens bestemmelser om bl.a. opptak, eksamen, utestengning og tilsetning, slik at vi må ha unntak for disse. Dessuten har KRUS andre styringsordninger og styringsstrukturer enn universiteter og høyskoler, slik at det også her er nødvendig med tilpasninger.

Både aspirantforskriften og eksamensforskriften forutsetter at KSF utarbeider underliggende regelverk før forskriftene settes i kraft. Det må dessuten blant annet oppnevnes representanter og vararepresentanter til aspirantnemnd og klagenemnd. Dette kommer vi tilbake til senere.

Med hilsen

Marianne Vollan
ekspedisjonssjef

Jan-Erik Sandlie
prosjektleder